

בחנוכה ושורשים וערב שבת וערב יום טוב ומקצת היום ולמעלה וכן ביום של אחד יום טוב הנקרא אחד חו' וישנה
 נוסח של לאחור כל עיקר וולתי בראש אחד של בחולו של מועד ומהכל של לאחור וכל סכן ביום טוב עצמו
 ולא יאז אדם מתקצר ובוכה על מתו ויחד מרדף. אלא כמו שאמר חכמים שלמה ימים לבני. שבעה להסדר שלמים
 לביאן ולתשפורת פחות מכן שלם שנים אין מספרים עליו אף על פי שביכין עליו. ואין מספרין לאדם אלא ב
 בדבר שיש בו בכבוד או לכבוד אבותיו ואין מספרין עליו בדבר של נחמא בו שרדי ויעדין עליו עדות שקר. וא
 ואמר חכמים כשם שנפרעין מן המת כך נפרעין מן הספרדין. ונשים במועד מענות אבל לא יתפחות בראשי חדשים
 בחנוכה ובפורים מענות ומתפחות וכו' וכו' לא מקוננות. אזה ענין. שכל עונות באחת קינה שאחת מקוננת וכולן
 עונות אחריה טפוח שמתפחות בקא ידיהן. ותלמיד חכם שמת ראוי לשפור ולקונן עליו במועד וכל סכן בחנוכה ובס
 ובפורים אבל ביום טוב אין מספרין עליו. ועל שבעה ימים אדם מתחבל.

ואילו הן אבות ואימו בנו ובתי אחיו ואחותו ואשתו אחיו ואחותו בין מאביו בין מאמו אשתו נאחזה ולא ארופה ולא גרופה
 ואין מתחבלין על המאמר לפי שבזמן שהרשעים ימים שמה בעולם שנאמר ובאבדו רשעים ריבה.

ודני אבילות

שהכל אסור בחינה ובסביבה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה שבעת ימים ויום שבעי מקצת היום ככלו. ויחידה מה
 ההיא אסורה בין בחינה בין בצונן ודוקא כל גופו אבל פניו ידיו ורגליו בחינה אסור בצונן ומועד. ואסור לקנות בתורה
 בבבאים ובתוכים ולענות במטה בתלמוד בלכות ובאגדות. ואם היו רבים צריכים לו מועד. וביום ראשון אסור
 להניח תפילין מכאן ואילך מועד. אבל חייב בכפיית המטה כל ימי אבילותו ומועד את מותו על גבי הקרקע ואסור בע
 בעשיית מלאכה ואסור לעשות אחרים מלאכה בביתו ומועד לקבל מלאכה בתוך ימי אבילותו לעשייתה לאחר ימי א
 אבילותו ומאמנו חל עליו אבילות משימח העולם. ואם אין הלבין אחד המטה שאין מנהג בכך מונין לו משימח מ
 משתח ביתו שטפס נד או שערות חיה רעה מונין לו. ומשנתאסר קדונו למנאמו ומועד לטול צפוריני ביום אבילותו בדיו
 או בפיו אבל בכלי אסור. ומנהג האבלים כשאחורין מכית הקברות דורין נעולין ובביתיהם חולצין אבל על אב ועל אה
 חולצין בבית הקברות ודורין לבתיהם יחפן ואסור כל שבעה בנעילת הסנדל או מנעל של עור. אבל אפיליאות של
 בגד של חשיפה ושל גוי מועד. וישנו חכמים אבל שבת ראשונה אינו יוצא משתח ביתו. שנייה יוצא ואינו יושב במקומו
 שלישי יושב במקומו ואינו מדבר רביעי הר"י הוא ככל אדם. ואין שאלות בשלום אבלים בחול. ובשבת הלבין אחרי
 מנהג המוקס. ובשבת אין אבילות פרהסיא נהגת. ומועד בנעילת הסנדל חוקסין מיעותיהן ערב שבת עש חשימה. ו
 ואין יורדין ברכת אבלים. אבל המנחמין רשאים להכנס אליו ומחזיר קדעו לאחוריו או לוכס עליו בגד אחד. ומכל
 מקום אסור בתשמיש המטה.

ובמועדא שבת בשעת תפלת ערבית חזר וחולץ ומנעליו וכופה את מיעותו אפילו לא נשתיר לו אלא יום אחד. ולכל שבעי
 נהג אבלות כל הלילה. ולשחרית יום שבעי כיון שנהקצת אבילות עולה לו לכל היום דאמרינן מקצת היום ככלו וס
 ושנו חכמים שמונע קרובה נהגת שבעה ושלמים שמונע מחוקה אינה נהגת אלא יום אחד ואין היא שמונע קרובה זו ס
 שהיא בתוך שלמים ושמונע מחוקה לאחר שלמים ואפילו שמונע שמונע קרובה בשבת ויום טוב ולמועדא שבת ויום טוב
 נעשית מחוקה ואינו נהג אלא יום אחד. ומה שאמרנו שבעה ושלמים לא שהיא השבעה מוסרין על השלמים אלא כלן של
 שלמים יום ושבעה ימים הראשונים נהג בהם אבילות שאינו נהג בשאר ימים ואחר שבעה רמאי לחדן בין בחינה בין
 בצונן ואפילו כל גופו. ואפילו לכבס בגדי מועד דקיימא לן נהגן שלנו ככיוס שלהן וככיוס שלהן מועד. ואין גזרת
 שלמים נהגת אלא לתשפורת בלבד. הקובר את מתו בתל כיון שאין אבילות נהגת בתל לא חלה עליו אבילות ואין
 הרגל עולה לו למניין שבעה ונהג שבעה לאחר הרגל אבל למניין שלמים עולה ויש אומרים שהקובר את מתו ביתו אח
 אחרון של רגל כיון דאבילות יום א' מדאורייתא ויום טוב שני מדרבנן חל עליו אבילות בו ביום ומונע שעה לאחר הרגל
 והקובר את מתו קודם הרגל אפילו שעה אחת נטלה ממנו גזרת שבעה ואם קבר מתו קודם לרגל שבעה ימים בטלה מ
 ממנו גזרת שלמים וס נראה הענה ויום הכפרים כרגלים ואמר חכמים דרש רב ענני ברכי. שאין אפיתחא דבי נמי

נשואה ויום אחד לפני עצרת ועצרת היו כאן חרבעה עשר יומי רבינא הלכך יום אחד לפני חג ונחמנו עמינו שלו הריכ
 כאן אחד ועשרים ודוקא בשמיני של רב שהוא חג כל בשני עצמו אבל שביעי של פסח לא יהא קובר את מתו ערב ראש השנה
 מותר לגלח ערב יום הכפורים ואין מותרים בדבר שהרי כבר עברו שבעת ימים ויותר אבל הקובר את מתו ערב יום ה
 הכפורים יום אומרים שהוא חסר לגלח ערב יום תה הסוכות ואף על פי שיום הכפורים ביטל מזירת שבעה כיון שלא ע
 עברו שבעת ימים אינו ראוי לגלח ערב תה הסוכות ויום אומרים שהקובר את מתו ערב יום הכפורים ראוי לגלח ערב ח
 תה הסוכות ואף על פי שלא עברו עדיון שבעה ימים שהרי יום הכפורים ביטל מזירת שבעה וכיון שבעה ימים מזירת
 שבעה ונכנס במזירת שלשים הרגל הבא עליהם ראשון מבטלן וזה נראה עקר שהרי אמרנו יום אחד לפני עצרת וע
 ועצרת היו כאן חרבעה עשר חף כאן יום אחד לפני יום הכפורים חסר שבעה יום הכפורים כרגל היו כאן חרבעה ע
 עשר מכבר יצא מזירת שבעה ונכנס במזירת שלשים וחד הסוכות תבא עליו מבטל מזירת שלשים וזה שאמרנו שהרגל ח
 חסר שבעה ימים דוקא לקובר את מתו לפני הרגל אבל לענין שמועה קרובה ורחוקה כגון שמת לו מת בעיר ארצות חף
 על פי שבעריו ימי הרגל בין מיתה לשמועה אין ימי הרגל חסרין אלא כשאר ימים ושמועה רחוקה שאינה נהגת אלא יום
 אחד אינה צריך לנהוג אכילת כל היום אלא מקצת היום ככלו והבא בדרך ומצא שמת לו מת בתוך שבעה יום בא מ
 ומקום רחוק יונה לעצמו ואם בא ממקום קרוב ומצא בביתו גדול שדיני אכילת עליו מונה עמיה ואילו בא ביום ש
 שביעי קודם שגמול מאכילתו

אבל אם בא ביום שביעי לאחר שגמול מאכילתו או שלא מצא גדול בבית שדיני אכילת עליו היו זה מתחיל ומונה לע
 לעצמו ומקום קרוב פרטוהו הגאונים ז"ל עשרה פרסאות מהלך יום אחד ואכל הבא בדרך ראוי לנעול ומעליו וכס
 וכשהוא בא לעיר חולץ ומסנוח כמים על כל המצות כגון רצה מסדר לאחד שלשים רצה אינו מסדר על אביו ועל
 אינו עד שגמול בו חבריו על כל המצות כגון נכנס לאחר שלשים לבית השומחה על אביו ועל אימו לאחר שנים עשר
 חדש ודוקא מדיעות אבל לסעודת ומנה יתער לאחד שלשים ומנהג להדליק נר על גבי הקרקע כל שבעה ל
 לילות בבית האכל לפי שגמולו של אדם חזרת ומתאכלת עליו במקום שגמולו מונה כל שבעה ואם ככתה אינו
 זקוק להדליקה

הדין

צידיק

הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא הצור תמים ב
 בכל פועל ומי יאמר לו מה תפעל השלישבתחת ובמעל כמית ומחיה מוריד שאול ויעל
 הצור תמים בכל מעשה ומי יאמר לו מה תעשה הגזר ועושה חיים לנו חסד תעשה
 ובזכות הגעקד כשה הקשיבה ועשה הצור תמים פעלו ואמת כי כל דרכיו חסד ואמת
 הוא אמת ומשפטיו אמת ארך אפים ורב חסד ואמת והוא רחום וכפר עון ולא ישחית
 והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו ברוך כי אמת דינו ומשוטט הכל בעינו ומש
 ומשלם לאדם חשבונו והכל לשמו הודייה יתנו ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים ע
 עמדי אני אמת ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל אדם אם כן שנה יהיה או אם
 אלף שנים יהיה מה יתרון לו היות כלא יהיה ברוך דיין האמת ממית ומחיה נפש כל חי ב
 בידך צדק מלאה ימיך רחם על פלישת צאן ירך ותאמר למלאך הרף ירך זכור לאב
 לאברהם והבט ממרומך וליצחק הגעקד על שמך ולמען יעקב הנקרא תמיך למעקד ו
 ולמענם חוסה וחמול על עמך אמנם על שלשה דברים יסודי עולם פיוסדים על התורה
 ועל העבודה ועל גמילות חסדים ברוך משלם שכר טוב לגומלי חסדים צדיק בכל דרכיו
 הצור תמים ארך אפים ומלא רחמים חמול נא חס נא על אבות ובנים כי לך ארין הסליחות
 והרחמים מה יתרון לאדם בכל עמלו כי יעליכל אלה מות גורלו וביום המות אין עזר

לו כי אם הצור תמים פעלו צדיק וישר ואין בדרכיו עול כי הוא נקרא הצור תמים וך פעלו
וצדק ארחותיו ואין להסתתר מפני פועל כל צדיק ויצר כל מעשה חסיד בכל אשר י
יעשה שלש חפצו עושה ומי יאמר לו מה תעשה צדק ומשפט בכל דר כיו הסוד ואמת
ארחותיו משוא פנים אין לפניו ועלינו יהמו רחמיו כי כלנו מעשה ידי

דין אמת שופט צדק ואמת ברוך דיין האמת כי כל משפטיו חסד ואמת ראו חכמים
והבינו על לב כי אין שלטון ביום המות כמו דבר איש תם יא נתן ויא לקח יהי שם יא מב
מבורך ידענו יא כי צדק משפטיו תצדק בדרכך תזכה בשופטך ואין להרהר אחר מ
מדת שפטיך צדיק אתה יא וישר משפטך אדם אם יחיה אלף שנים שלטון משלו ב
בכל צר ופנים חבלי עשרו ירד במשמנים ובין יעמוד לפני אל אשר לא ישא
פנים תקוף שמו מיוחד ולפניו קטן וגדול שוים יחד יציר זאת ישיב אל לבו ויפחד כי
יתוכח לפני שופט אשר לא יקח שוחד חי וקיים בחרתנו ובחרונך חלק נצתינו על דבר
כבוד שמך הצילנו וכפר על חטאתינו ולמען דם עבדיך השפוך בשנת שמונה מאות
וחמישים וששה אשר נפשם ומאדם על ייחוד שמך נתנו זכות עקוד בן שלשים ושבע ה
המיוחד ובציוך נמסר לטבח ולבסוף אל תמורד נאחד הבטחת היות שמור לדורי ד
דורות לעובדיך באהב ובפחד כל שכן כמה אלופינו אשר בשנת כלו יחד

זו היא דרך כל העולם ראפיו ועשו חסד כלם כי אין דבר בנו נעלם נשבתו לחיי עולם
קול נשמע מבשר שלום רצון יראיו יעשה שלום שמעו דבר שלום תנוח נפשו ומש
ומשכבו בשלום ישכב בשלום וישן בשלום עד יבא מנחם משמיע שלום אבות עולם י
ישיני חברון שערי גן עדן פתחו לו ואמרו לו שלום בואו גבעות עולם במכפלה שערי גן ע
דן פתחו לו ואמרו לו שלום בואו שומרי גנון עדן שומרי גנון עדן פתחו לו שערי גן
עדן ויבא רבי פלוני בגן עדן וישתעשע מפרי גן עדן מחמדים מימינו ממתקים בשנאלו
זו תענה ותאמר לו שלום בואו

יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא דהוא עתיד לאחדתא ולאחייא בתייא ולשכללא היכלא
ולמיבני קרתא דירושלם ולמעקרי פולחנא נוכראה מארעא ולא תבא קודשא בריך הוא מש
משיחיה במלכותו ויקריה לאתריה בחייכון או ביומיכון ובחייכל בית ישראל בעגלא וב
ובזמן קריב ואמרו אמן יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא יתברך וישתבח
לעילא לעילא יהא שלמא עושה שלום במרומו

וכמחזירי מבית הקברות יחזק יריהם ואומרים נעתה ה' אבינו אתה אלהינו החומר ואתה יוצרנו ומעשה ידיך כלנו נודה
אני בעצמי לספך ה' אלקי מאי עפר ואשר חמה ותוליעה עין יבם על עובר ואתה ה' לעולם תפס כסאך לדור ודור ו
ויס מקומות סנוהנן כמחזירי מבית הקברות מלוקחין עפר ועינו עמבים ומסליכין אחרי גוים וטעם לדבר להפסיק
ביניהן ובין המיתה ולקוחין העפר על סם כי עפר אתה ואל עפר תשוב סמוכדין ויס המיתה ומקבלין עליהם דין ס
ממים להכניע לבס לפני האוקס והעשב מלוקחין עם העפר על סם ויצו מעיר כעשב הארץ סמאומין בהקדוש
ברוך הוא שעתיד להחיותו בתחיית המתים וכתפלה בבית אכל

אין אומרים בתל ה' מלך אלה מתדלג ברוך שאמר ואין אומרים שירת ויוסף והחן ותפלה כשפה רפה וכקל נמך ואין נוסף על פניהם ובחמשי אין אומרים ועתה אל היריבנו ולא היריבנו ולא אבינו הדיחן - ובראש חדש אין אומרים סה הלל ובבבית אומרים ה' מלך ואומר שירת ויוסף ובמנחה אין אומרים ברכתך צדק ובמנחה גומרים סה את ההלל ובבבית ימי תשובה אומרים סה זכרנו לחיים מי כמך זכור רחמך וסניב לחיים בספר חיים אבינו מלכנו ובמנחת ערב יום הכפורים מתעורין ואמרו יידינו מה נאמר לפניך על חטא.

ובבבית בבית האכל כשהאמרו נכנסין אכלו נהגו שנוטל האכל ידיו תחלה ואחר כך נוטלין ידיו האמרו ופירסין את הלחם ונותנין לפניו ואח' כונע האמרו ומברך לעצמו ואחר כך כונעין האמרו ומברכין האמרו לעצמן ומנותנין להם בביצים ומקלסין ונותנין לפניו ומנוצין הכוס ונותנין לפניו ומברך לעצמו ושותה ואחר כך הם מברכין לעצמן ושותין והענין לכל זה על סה הכתוב אחר דרכם ואשכ ראש ואשכון כמלך בגודל כאשר אכלים ימים ומנהג שאין שותין כוסו אלא לאחר שמדיחין אותו ובברכת החן מדיחין את הכוסות ושופין אותו ומנוצין להם לפני המברך ואחר המברך הכוס בידו ואומר נברך מנחם אכלים שאכלנו משלו ובכוננו חיינו ואם הם עשרה או אומר נברך אלקינו מנחם אכלים שאכלנו משלו והם עונין ברוך מנחם אכלים שאכלנו משלו ובכוננו חיינו והאכל מוצק לזימון בין לשלשה בין לעשרה ומברך הן את העולם כלו מודה לך רחם ה' אלקינו עלינו ועל כל ישראל עיקר וכו' וקודם שיחמם בונה ירושלם אומר ונחם ה' את אבילי ציון ואת אבילי ירושלם ואת האכלים האמרו אכלים באכל הזה נחמם מאכלים ושומם מנחם כחם אשר אמו תנחמו כן אנכי אנהמם ובירושלם תנחמו בא' מנחם א' אבילי ציון ובונה ירושלם אמן בחיינו במהרה בימינו תיבנה עיר ציון תכון העבודה בירושלם ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אבינו מלכנו אדירנו גאלינו קדושו קדוש ועקב רועינו רועה ישראל הילך החי הטוב והמטיב לכל אל אמת דיין אמת שופט ברוך ושלט בכל מעשיו ולקח במשפט מהכל שלו ואנחנו עמו ועבדיו ובכל אנו חייבין להאדות לו ולברכו הרחוק הגורר שרצת בישראל הוא יגדור הפירצה הזאת מעלינו ומעל כל עמו ישראל לחיים עושה שלום במדומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ונותן אותנו הכוס לפני האכל לפי שבקשו עליו רחמים ונוטל כוס אחד ומברך בורא פרי הגפן ושותין ונפטרין מן האכל בדברי תחנונים השם יראנו בנחמת ציון עש כל אבילי יר עמו ישראל אמן ומנהג וגמילות חסדים היא להתעסק אדם בבקור חולים וקבורת מתים ותחנוני אכלים שכן מ אנו למידין ומביט דין העלון שנתעסק בבקור חולים דכתיב וירא אליו ה' באלוני ימרא וגו' מהיה יום שני למילתו והיה קשה עליו כמה שאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים ובקבורת מתים דכתיב ויקבור אותו בגוף ובתנחומי אכלים דכתיב ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו שברכו ברכת אכלים - ולפי שהאכל דביתו מפורשת עליו ולבו מודעו כחילי הרב מונחת על צוירו ומתוך שכן אדם נכנסין אכלו לנחמו ולהרחימן ומבקשין עלת רחמים פחדו מתעבכח ולבו מתישב עליו וזו היא גמילות חסדים גדולה שהיא אדם מתעורר בצערם של ברייתו ומתחנן ברוך המעלה שבר טוב לגומלי חסדים.

מנחת הבן על האב :

תי' האב חייב בבנו למוטל ולפדותו וללמדו וללמדו ואומנות ולהשיא אשה ויש אומרים אף להשכנו בנדר ר' האדה אומר כל מי שאינו מלמד את בנו אומנות כחילו מלמדו ליסדות ואם לא מלו אביו חייב למוטל את עצמו ואם לא שדא אביו חייב לפדות את עצמו ואם לא למדו אביו תורה או אומנות הוא חייב להתלמד לעצמו ואם לא השיא אביו אשה הוא חייב לישא לעצמו - וכאם שהאב חייב בבנו בחמשה דברים כך הבן חייב באביו בחמשה דברים ואילו הן כבוד ו מורא הבאה וקללה - על ארבעתן מתחייב בהן בחייו והאומנות היא קללה לאחר המיתה מחייב עליה כמו קללה שממדים - ושני הדמים קטן היודע לנענע חייב בלולב - היודע להתעטף חייב בציצית היודע לשמור תשיליו חייב אביו ל לקח לו תשילין היודע לדבר אביו מלמד תורה וקריית שמוע - תורה - תורה צוה לנו משה וכו' קריית שמוע שמוע ישראלם פסוק ראשון - תתן צצית ועטיתו

נוטל מן הסקנן שגורא ישראל לשם צצית והם חוטין של צמר סגורים ולבנים - (פוסק מהן חוטין ארוכים ששה טפחים לכל הפחות שהם ארבעה ועשרים אצבעות ששה עשר חוטין לארבע קרנות העלת ארבעה חוטין לכל קרן וקרן ומ

ושפסוק החמישי כל חוט וחוט לבצמן קודם טיקאש בטלית ומרחיק מן הקרן מלא קשר גדול עד שלש אצבעות ונותן ט
 סם ארבעה חוטין שהם שמונה וכסכוסלן וקשר אותן לצד רחבו של טלית וכשהוא מתעטף בו הוא נוטף על הכנף ואינו
 תלוי תחת הכנף וכורך מן השלים ושני שלישים ומח ענף וקשר בו חמשה קשרים כיצד הוא עושה קשר קשר רא
 ראשון וכורך ג' חליות שהם ט' כריכות וקשר קשר שני וכורך ג' חליות וקשר קשר שלישי וכורך עוד שלשה חליות וקשר
 קשר רביעי וכורך עוד שלשה חליות וקשר קשר חמישי ויש כורכין באחרונה ארבעה חליות להשלים שלשה עשר חליות
 כנגד שבעה קריעות ושבעה אוריים שביניהן וצריך לעשות הקשרים כעין קשר של קיימא ואחר שקשרים רשאי להם
 להשוותם זה לזה מאדם נויי שכיון שאינו מעבכ אין בזה מאדם תענה ולא מן העשוי והחוט שכוך בו את הצני' כוסדון
 אותו אריך יותר מכל שאר החוץ לפי שהכריכות מקצין אותו וגם כל החוטין ראוי להאריך יותר מכשעור לפי שהן י
 מתקצרים מפני הקשרים והכריכות וצרי להפריך החוטין זה מזה כי צייתא דארימא טיהא ענף נוסר ומותר להתיר צייתא
 חוטות אחד להטיל אותן בטלית אחד וצצית שכלה ויש בגדרו מין כדי לעונבו כשר ואסור להטיל צצית של צמר בטלית
 של פשתן ומין צצית כיום ולא בלילה והמתעטף בצצית בלילה ומברך היו זו ברכה לבטלה והמתעטף בצצית מברך

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להתעטף בצצית

ומצות עינוף וברכה ומצוה ומי שאינו יכול לעמוד מברך ומתעטף מיושב ומברך על טלית שאולה וארבע מצוות
 מעבדות זו את זו ואם נפסקה אחת מהן אסור לברך עליה והמברך מציא שם שמים לבטלה ובכל מצוה ושעה שאדם
 מתעטף בצצית צריך לברך אשילו כמה פעמים ביום סדר הנחת תפילין וברכתן

המניח תפילין מניח טל עד תחילה ואחר כך מניח של ראש וכשהוא חולבן חולבן של ראש תחלה ואחר כך חולבן את של
 יד וכשנענב בגרתיקן נותן את של ראש תחילה ואחר כך נותן את של יד כדי שתבא של יד תחילה למחר כשהוא רוצה ל
 ללבוש לפי שאין מעבירין על המצות ומקום הנחתן של יד בגובה הזרוע אף קיבורת ושל ראש בגובה הראש מ
 ומקום שמוחו של תינוק רופף ושעור אורך הרצועות שני טפחים חוץ לקשר לכל השמות בין של יד בין של ראש והרצ
 והרצועות צריכות להיות שחורות ומקום השער נראה מבחוץ וקשר של תפילין צריך טיהא למעלה ולא למטה ו
 וזמן הנחתן ביום ולא בלילה בחול ולא בשבת ויום טוב ולא בתענה באב וראש ביום ראשון פטור מן התפילין ואיט
 מניח תפילין בשואלו טיהא מניח כל אדם ותפילין אינם מעבדות זו את זו וברכת תפילין על של יד ומברך ברוך אתה
 ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין ועל של ראש מברך ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם
 אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין ואסור לשון בין שתיק ואם טח בין שתיק חוזר ומברך על של ראש ש
 שמים להניח תפילין ועל מצות תפילין והנכנס לבית הכסא חולבן תפילין וכשהוא חוזר ולבוש מברך אשילו כמה פעמים
 ביום קביעות ימחה וחיובה :

תנו רבנן וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך אחד שערי בתים ואחד שערי עיירות וחצרות רשת ולילין ואוצרות וין
 ושמן כלן חייבים במזוזה יכול שאני מירבה בית שערי אכסדרה ומירפסת תלמוד לומר ביתך מה בית עשוי לדירה אף
 כל עשויין לדירה יצאו אילו שאינן עשויין לדירה יכול שאני מירבה בית המרחץ ובית הכורסקי ובית הטבילה תלמוד ל
 לומר ביתך מה בית עשוי לכבוד אף כל עשוי לכבוד יצאו אילו שאינן עשויין לכבוד ובית הכנסת אס יס בה בית די
 דירה חייבת במזוזה ואם אין בה בית דרה פטורה וכל שערי הבית חייבים במזוזה החיצונים והפנימיים ושכן אדם
 לחבירו ובשערים הפנימיים ושכן אדם לחבירו שאין ידוע איזה צד נקרא ביאה ואיזה צד נקרא יציאה הלכין אחר
 הכר צד ומקום קביעת הבגובה המזוזה מתחילת שלש העליון ולמעלה בטפח סמוך לפתח ומד ומין לגבנם בבית ש
 טיהא צד שמאל ליוצא ולא יעמיקה טפח ולא יקבע אותה כדרך יתר אף כדרך מסגר התחבב בטול אלא יקבענה
 עומדת כיצד הוא עושה אותה לה שפופרת של קנה וכורך את המזוזה מאחד כלפי שמע ומחד החלק של מזוזה כנגד אותה
 פריטה של ויהי אם שמוע כותב שדי ועושה חלון כנגדו בשפופרת טיהא שדי הכתוב במזוזה נראה ומניח את המזוזה ב
 בשפופרת ובשעת קביעתה מברך ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבוע מזוזה ושני
 חקמים המוכרי בית לחבירו על האוכר לעשות לו מזוזה וכשהוא יוצא לא יטלה בידו ובגוי נטלה בידו ויצא :

ניקור הבשר לרבינו שלמה זצל

כיצד מנקרין הבשר חלק את הראש ומשמיט קרס המוח : בא לו אצל הלשון ומציא ממנו שלשה חוטין אחד מתינינו ו
 ואחד משמאלו ואחד מאמצעיתו וירד אצל הצואר ומציא ממנו שלש חוטין אחד מחד זה ושנים מחד זה סמוך לברגת
 מפרק את החזות ומציא כל אחד ואחד ומציא מן גיד אחד שתחת הכסא סמוך לראשי העלגות

בא לו אל היד ומוציא וכן הכתי' ומפרידו מן הצלעות ובמקום החתך מוצא גיד עבה חותכו ומחטט אחריו עד ראש היד
 וחותר גם עקרו שבצלעות וכן לכתף השנית וחותר ביד מלמעלה ומוציא משם גיד ארום ומדו כמדת היד ועוד חו
 חותר בה סומך לעצם ומוציא משם גיד שני וכן ליד השנית יורד אל הכסלים וקולף את קרומן וכס מוצא חומה
 חוטין במזמין ובמשמאל של ימין מתחלק לשנים ושל שמאל מתחלק לשלשה תפסן ומתכוין להוציא את כ
 כל יציא ומוטב ואם לאו מחטט אחריו בשר המותני ומקלפו ומסיר כל החלב אשר תחתיו והבשר אשר על ראש
 החוטין וקולף כל העצמות אשר תחתיו וחותר כל החלב אשר מסוף המותני עד האליה עם הצדדין הנפשוין בו ומחטט
 אחריו ושה בא לו אל האליה מוציא מונה חוט אחד ומתחלק לשנים והולך עד סופה וגורר פניה הדואל למטה עד
 סירא כל העצמות יורד אל היד ומוציא מומו עיקרו וענפיו עם שמינינותו וכן ליד השנית נכנס אל בני מוע
 מיעים הלב קורעו ומוציא את דמו ומוציא את החלב המכסה את הקרב והחלב אשר על המסם ובית המסות והכלות ו
 והקיבה וקולף את הכוליא וחולק אותה ומוציא לבן שבה וכן לכוליא השנית הטחול קולף את קרומו ומוציא את ג
 גידיו וכן הבצים קולף את קרומן ומשליך טגולת האבים עם אמה בראש המעים והמעים הכרוכים קולף הקרום
 מעליהן וכן מעל החלולת ומוציא גיד שבצדה והאומן שבין המעים והמעים הכרוכים אינם ראויים לקדירה

הלכות כחל

כחל של גדייה שלא הניקה מותר למולחו ולבשלו עם בשר אחר בקדירה וכחל של מיניקה אין מולחין אותו עם בשר א
 אחר וקורעין אותו שתי וערב ומוציין לצלותו שהחלב הוצא מומו וטוף ונוכל על הארץ ומה שלא פירש מותר ואם
 שלא בלא קריעה בדיעבד מותר ואם קרעו שתי וערב וטחו בכחול להפליט את חלבו מותר לבשלו בקדירה בלא
 בשר או לגשמות מומו פשטירא ויש אומרים שאף בלא קריעה מותר לבשלו בלא בשר אחר ולא הצרכו קריעה ש
 שתי וערב אלא לבשלו עם בשר אחר מכל מקום בין ללשנא קמא בין ללשנא בתרא אין מבשלין אותו בקדירה של ב
 בשר שאף על פי שאין כח בחלב הצלט מומו לאסור אותו מחזיר וטבל בו מופט שחולדית הוא אבל שאר בשר אסור
 מדרבנן ואף על פי שחלב שחוטא אינו אסור מדאורייתא רבנן גזרו ביה אטו שאר חלב לסיכך צריך לבשל אותו בקד
 בקדירה בפני עצמה ולאכול בקערה בפני עצמה ואין ראויין לא לבשר אחר ולא לבשלו
 לאחר שאכלו הסחל אבל אין אוכלין גבינה אחר החחל וחותרין אותו בסכין שחתכו בה בשר ואין חותרין אותו ב
 בסכין שחתכו בה גבינה .

דין מליחת בשר

אחר שמואל אין הבשר יוצא מדי דמו עד שיומלחו יפה וישה וידחגו יפה ודוקא במקום שנהגו שהטבח מדיח אותו
 אז אינו צריך להדיחו תחלה אבל במקום שאין מדיח אותו צריך להדיחו תחלה משני הדם הטופח עליו שהמלח שואב
 ומפליט הדם הכלוע בבשר אבל הדם הנפלט אין הדם כולע בו על כן צריך להדיחו הבשר תחלה יפה ושה או לשחתו
 במים כדי שיתרכבו נקבי הבשר ויתפתחו היטב : ואחר כך נותן עליו מלח ומולחו משני צדדי יפה ושה : עד שלא יהא
 כאכל ומחמת מלחו עם המלח ומהא אתו במלח כשעור צליה לכל הפחות ואחר כך מדיח אותו בכלי יפה ושה ואחר
 כך יתפוס הבשר בידו וישליך עליו מים כדי להדיח המים הטפוחין על הבשר שהם אסורין לפי שהדי הפליט בהן בהד
 בהדחתו את הדם ושני פעמים צריך ליתן עליו מים בעוד שהבשר בידו כדי להדיח טפחת האסור יפה ושה ואחר
 כך ראוי לבשלו בקדירה והרצה לאכול בשר צלי אם נמלח הבשר ושה במלחו צריך להדיחו תחלה ואחר כך יטלו ל
 לפי שהמלח שעליו אסור שהדי הוא בלוע מרס ואין המלח פולט על ידי האש שהדי ה
 הוא עשוי בלוע ולא לפלוט ומוטב לצלותו בלא מלח לפי שהאש מפליט את הדם אך צריך להדיחו תחלה משני הדם
 שנפלט עליו וכן הרצה למלוח בשר להסחתו ימים רבים מדיחו ומולחו כדי לייבשו וכוכשו בחומץ או בוי מלח ובשר
 שנמלח ושהא במלחו כשעור דין מליחתו אסור למלוח בשר אחר עליו סכין שגור הראשון את פליטתו כבר נסתמו כ
 נקבי הבשר ומה שכולע מפליטת הבשר השני אינו יוצא מומו לעולם ואם מלח בשר אחר עליו התחתן אסור והעלתו

ויותר : וכן אין למלח הדקין עש שאר הכשר כסין שאין הדקין מחזיקין בהן דם הרי הן בולעין מדם הכשר : והוא הדין
 לברכשא : ודוקא דקין וברכשא אין מחזיקין בהם דם : אבל כשתא הוא הנומן פעליה טעון מליחה : אם כן אילו שמה
 שמהפכין את הכרסותא היא הטבחיה והדקין ואחר כך מולחין אותן לא יפה הן עושים מולחין את שאינו ראוי למלח
 ומחזיקין את הראוי למלח : אלא מולחין אותן תחילה ומבחוץ כשיעור מליחה ומדחין אותן להעביר המלח ואחר כך מהם
 מהפכין אותן : ומי שיש לו למלח בשר הרבה יכול למלח ולהניח כל החתיכות זו על זו ובלבד שלא יפסיק בניתוס ואף
 על פי שיש בין מליחת הדעתה הראשונה לאחרונה כשעור עליה : שכל זמן שהדעתה הראשונה אינה גומרת פליטה א
 אין נסתמין נקבי הכשר וכשאם שהיא בולעת כך היא פולטת : אבל אם הפסיק ושהא כשעור עליה בינתים כבר פירטנו
 למעלה שהעלין מותר והתחילין אסור ויש אומרים שכל זמן שהבשר מלמטה לח ומתחת חב וממנו מוחל הנקרא כללית ד
 דדמא אינו נאסר אם מלחו עליו בשר אחר מעריין לא נסתמין נקבי הכשר וכשאם שהיא בולע כך הוא פולט וכשהוא י
 מולח את הכשר לא ימלחנו אלא על גבי דף או על גבי כלי יצוק כדו מיוזב הדם ואם מלחו על גבי כלי שאינו יצוק
 אם הכלי הוא של דם טעון שבידה : ואם הוא של עצם ושל מתכות טעון הגעלה וכל הכשר המקובע בדם הנפלט אסור ומ
 ודמיו ומשליכו והשאר מותר : ובשר של מלייתא טעון מליחה והדחה כבשר של קדרה והכבד אין מולחין אותן לבת
 לבתולה עש שאר הכשר ואם מלחו בדיעבד אינו נאסר בכך : וכן אין צולין אותן בשמוד עש שאר בשר : ומה שאמרנו
 חכמים משפד כבדא עליו בשרא שרי תותי בשרא אסיר פירש רש"י : כל דוקא בתנורין שלהם שהיה סיהם למעלה אבל
 בתנורין שלנו אסור לגמרי לשי שבתנורין שלנו אין השפודין תלויין אלא סוכבין ופעמים שמשילו ונמצא חביו עליון לפ
 לפיכך בין שהכבד לנד הראש בין לנד הזנב אסור והוא הדין לכלל : והגולה בשר או עוף אסור לקבל השמנוניות הנטוה
 וממנו בבלי אלא אם כן מלחו והדחיו יפה יפה כדי שיהא ראוי לקדירה :

סדר פרשיות של תורה

כל פרשיות של תורה נב' פרשיות וסיומן לוחות א"ב ס' סתובים באצבע אלקים וסיומן אחר ג' נעול אחתו כלה סיומן
 לסדר הפרשיות
 יצא : ישלח : וישב : מקץ גש לחיים :
 תדומה תבוא ותשא קהל הפקדנים :
 הכהנים בחר חקות :
 שנחם ראש למסעות
 ותבא אתם האזינו ברכה : הרי אילו חומשים ושלש פרשיות שבתורה : וקורין אותם בכל שנה ושנה אחת ואחת בשב
 בשבתה : ויש שבת שכוללן וקורין בה שתי פרשיות ויש שבת שאין קורין בה אחת מהן כגון שבתנוס טוב שקורין ב
 בה מעניינו של יום ויש פירש שחולקין אותה לשתי שבתות : דע כי לעולם קורין פרשה זו קודם הפסח ופ
 ופרשת וידבר ראש הספר קודם עצרת ופרשת ואיתחנן אחר ט' באב שבת נחמו ופרשת אתם נצבים או כלה או חציה נו
 קודם ראש השנה וסיומם פקד ושם חנו ועצרו צומו וצלו קומו ותקעו זה בשנה פשוטה אבל בשנת עיבור אומרים שני
 סעיר ושם חנו ואת תהיה ושעמיס אחר פסח אחרי מות וסיומן צומו וצלו קומו ותקעו אינו זו לא בשפוטות ולא במעוברות וש
 ופרשת אתם נצבים שעמיס קורין אותה כלה שלימה בשבת שלפני ראש השנה ופעמים חולקין אותה לשתי שבתות חציה
 עד וילך משה לפני ראש השנה וחציה לאחר ראש השנה : וכי ישאל איש מעם רעהו אחרי ש
 שיש לנו פרשיות ויתרות על השבתות ואנו כופלין ממות וממשי מי הביאנו לזאת הלל טוב לנו לקרות ממות וממשי אחת ב
 בשבתה ונקרא אתם נצבים שלימה לאחר ראש השנה וענית ואמרת לפי שרבותנו זל תקנו הכו
 לקרא קללות שבתות כהנים לפני עצרת ושבתנוס תורה לפני ראש השנה כדי שתכלה שנה בשנה וקללותיה ועצרת הו
 הוא ראש השנה לחילן ותשרי ראש השנה לרין וכדי שלא תחול בתחילת השנה לקרא בתורה בקללות לפיכך חולקם אתם
 נצבים לשנים וזה לך האות והיה זה שלש : אם יבא ראש השנה ביום שני או ביום חמישי נצבים שלפני קורין שלימה :
 על גבי חרשו חורשים : אם יבא ראש השנה ביום שני או ביום שלישי חולקין :

וזה סדר הפטרות של כל השנה :

בראשית	בישעה	הן עבדי איתק בן	עד	יגדיל תורה ויאדיר
--------	-------	-----------------	----	-------------------

אלה תלדות נח	בישעיה	דני עקרה	עד	ולקדוש ישראל כי סאך
לך לך	בישעיה	ואל מי תדמיוני ואשה	עד	אלקי ישראל לא אעבד
וירא אליו	במלכוס	ואשה אחת מנסי בני הנביאים	עד	ותשא את בנה ותבא
ויהיו חיי סרה	במלכוס	והמלך דוד זקן בא ביומם	עד	ואמרם יחי המלך שלמה
אלה תלדות יצחק	בדני עמר	מלאכי משא דבר ה' אל ישראל ביד מלאכי עד כי מלאך ה' צבאות הוא		
ויבא יעקב	בדני עמר הנשע	ועמי תלואים	עד	ובבואי נסמך
וישלח יעקב	עובדיה בדני עמר	חזון עובדיה	עד	והייתה לה המלכה
וישב יעקב	בדני עמר עמוס	על שלשה פשעי	עד	ה' אלרים דיבר מי לא ינבא
ויהי מקץ	במלכוס	ויוקן שלמה וזנה חלום	עד	ויהי המלך שלמה מלך על כל ישראל
ויגש אליו יהודה	ביחזקל	ואתה בן אדם קח לך עץ עד		בהיות מקדשי בתוכם לעולם
ויהי יעקב	במלכוס	ויקדבו ימי דוד למוות עד		ותיכנס מלכותו מאד

ספר שני

ואלה שמות	בירמיה	דברי ירמיהו בן חלקי עד	כי אתך אני נאם ה' להצילך	
וארא	ביחזקל	ולא יהיה עוד לבית ישראל	עד	ולך אתן שתחזן פה בתוכם וידעו כי אני ה'
בא אל פרעה	בישעיה	בעת ההיא יוכלו	עד	ומנעם ידי אסור ונחלתו ישראל
ויהי בשלח	בשופטוס	ודבורה אשה נביאה	עד	אומר לה' אלקי ישראל
וישמע יתרו	בישעיה	בשנת מות המלך עוזיחו	עד	בן טבאל
ואלה המשפטים	ומדלגן	ואומרים כי ילד יולד	לנו	למריבה המורה :
ויקחו לו תרומה	בירמיה	הדבר אשר היה אל ירמיהו אחרי כרות	עד	ונסב יושלם
ואתח תבוא	במלכוס	וה' נתן חכמה לשלמה	עד	לא אעזוב את עמי ישראל
כי תשא	ביחזקל	אתה בן אדם הגד את בני ישראל את הבית עד ורצית אתכם נאם ה' אלקים :		
ויקהל משה	במלכוס	וישלח אחאב	עד	ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים
אלה פקודי	במלכוס	וישלח המלך שלמה :	עד	אלפים בת יכיל
	במלכוס	ויעש חירוס את הכיורות	עד	נתן באצרות בית ה'

ספר שלמי

ויקרא	בישעיה	עם זו ירצתי לי	עד	אני ראשון אני אחרון ומבלעד
עו את אהרן	בירמיה	כה אמר ה' עולותיכם ספו	עד	אברה האמונה וכברתה משיח
ויהי ביום השמיני בשמאל	ומדלגן ואומרים	מאז כמך ה'		מי לא יראך
אשה כי תרבע	במלכוס	ויוסף עוד דוד כל בחור	עד	לך עשה כי ה' עמך
זאת תהיה	במלכוס	ואיש בא מבעל שליטה	עד	וילך מאתו כבית ארץ
בשער וימות ומדלגן		ויאמר אלישע טמנו דבר ה' סאה סולת בשקל עד וירמסו אותו העם		
אחרי מות	ביחזקל	ואומרים		ויחן ה' אותם וירחם
קדשים תהיו	ביחזקל	התשפוט התשפוט את עיר הדמים עד		ונחלת בד לעמי
אומר אל הכהנים	ביחזקל	ויהי בשנה השביעית באו אנשים עד		אני ה' אלקכם
בהר סיני	בירמיה	והכהנים והלויים	עד	לא יאכלו הכהנים :
אח' בחוקותי	ביחזקל	ה' עוזי ומעוזי	עד	כי תהילתי אתה
	ביחזקל	בן אדם הנבא על רועי	עד	נאם ה' אלקים

ספר רביעי

במדבר סיני	בדני עמר בהושע	והיה מספר בני	עד	וירשת את ה'
נשא את ראש	בשופטוס	ויהי איש אחד מנעיה	עד	ובין אשתאול
בהיגלותך	בדני עמר זכריה	רנוי ושמוחי בת צון	עד	תצאות חן חן לה
שלח לך אנשים	ביהושע	וישלח יהושע ון	עד	כל יושבי הארץ מפנינו

ויקח קרח	בשמואל	ויאמר שמואל אל אל העם לבו	עד	לעשות אהבה לו לעם
זאת חקת התורה	בשופטים	ויפתח הגלגלי	עד	משני בני ישראל
וירא בלק	בדברי עשר מוסה	והיה זה שלום	עד	והצנע לבת צפא חלקוד
פנחס	במלכים	וידה ה' היתה אל אליהו	עד	וילך אחרי אליהו וישרתיהו
ראשי המדות	ביהושע	ויתן משה למטה ראובן	עד	כאשר דבר להם
אלה משגי	ביהושע	אלה הנחלות אשר נחלו	עד	ואת מרגשיהן
אלה הדברים	בישעיה	חזון ישעיהו בן אמוץ	עד	ושביה בצדקה
לתשעה באב	בירמיה	אסוף אסופים	עד	כי באלה חספתי
למחצית	בדברי עשר מוסה	טובה ישראל	עד	ופושעים יכשלו בם
ואתחנן	בישעיה	נחמו נחמו עמי	עד	והיית ארץ די עולה
והיה עקב	בישעיה	ותאמר ציון עזבני ה'	עד	תודה וקול זמרה
דלה אביו	בישעיה	עניה סעירה לא נחמה	עד	ולקדוש ישראל כי פאך
שופטים ושטרים	בשמואל	ויהי כאשר זקן שמואל	עד	לבו איש לעיור
כי תבא	בשמואל	ויאספו פלשתים את מוחיהם	עד	לך וה' יהיה עמך
והיה כי תבא	ביהושע	אז יבנה יהושע	עד	אל המקום אשר יבחר
אתם נבבים	ביהושע	ויאסוף יהושע את כל שבטיו	עד	כי הוא אלקינו
וילך משה	בישעיה	דרשו את ה' בהיננאל	עד	אקבץ עליו לנקבצו
האוינו השמים	ביחזקאל	מנמית הארץ הרמה	עד	והשיבו והיו
וואת הברכה	ביהושע	ויהי אחרי מות משה	עד	רק חזק ואמץ
כד מקלח ריש ירחא	בחד	בשבתא בשמואל ויאמר לו יהונתן	עד	ובן זרעך עד עולם
ריש ירחא בשבתא	בישעיה	השמים כסאי	עד	והיו דיראן והיה מדי חדש
להלולא	בישעיה	ונודע בגוים זרעם	עד	בחתרות קדשי
למחצית	חזי ושמיח	הפטרות פרשת בהעלותך		
לשבת שנית של חנוכה	ויגש חירם	הפטרות אלה פקודי		
פרשת שקלים	במלכים	בן שבע שנים יהואש	עד	לכניס והיו
פרשת זכור	בשמואל	ויאמר שמואל וגו' אתה שלח	עד	גבעת שאול
פרשת פרה	ביחזקאל	בית ישראל יושבים	עד	וידעו כי אני ה'
פרשת החדש	ביחזקאל	בראשון באחד לחדש	עד	ובחצו וגו' ושמן הן לאפה
יום ראשון של פסח	ביהושע	בעת ההיא	עד	אז יוצא ואז בא
יום שני של פסח	במלכים	ויצו הולך את כל העם	עד	וימלכו אותו תחת אביו
שבת של חול המועד	ביחזקאל	היתה עלי	עד	אני ה' דברתי ועשיתי נאם ה'
שביעי של פסח	בשמואל	וידבר דוד	עד	לדוד ולזרעו עד עולם
שמיני של פסח	בישעיה	עוד היום בנוב	עד	כי גדול בקרבך קדוש ישראל
יום ראשון של שבועות	ביחזקאל	ויהי בשלשים שנה	עד	ותשאני מחוגו
יום שני	בדברי עשר חכמים תפלה לחבקוק		עד	למנחם בנגמנות
יום ראשון של ר"ה	בראש שמואל	ויהי איש אחד	עד	וירש קרן משיחו
יום שני	בירמיה	כה אמר ה' יוצא חן	עד	רחם ארחמנו נאם ה'
לשחרית צום כפור	בישעיה	ואמר סולו	עד	כי פי ה' דבר ובה לבנין ואני זאת
למנחת צום כפור	בדברי עשר מוסה	בשמיני יונה כולה ומוחזק קדש ועליו מושעים וספר יונה ומסים מי אל כמנח		
		ישוב ורחמנו תתן אמת ליעקב וגומר		
יום ראשון של סכות	בדברי עשר זכריה	הנה יום בא	עד	בבית ה' צבאות ביום ההוא
יום שני של סכות	במלכים	ותשלם כל המלאכה	עד	ובידו מלא לאמר

סבת של חול המועד	ביחזקאל	בן אדם שיש פנד אל גוג	והתגדלתי והתקדשתי וגו'
לשמיני עצרת	במלכים	ויהי ככלות שלמה	אשר חפץ לעשות
לשמיחת תורה	ביוחנן	ויהי אחרי מות	רק חזק ואמן
		נאלם סדר ההפטרות:	של כל השנה

סדר הברכות

אסור לאדם ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה. מ"ל לה' הארץ ומלואה שער שלא יברך הוי הוא עליו כהקדש האסור ב
בהנאה אבל לאחר ברכה הכל עליו כהיתר מ"ל והארץ נתן לבני אדם : לפיכך צריך אדם ללמוד סדר הברכות כדי ש
מידע לברך על כל ברכה וברכה בעונתה : דין נטילת ידים : הכא לאכול לחם צריך
ליטול ידיו במי רביעית לוג ושעור אצבעיים על אצבעיים ביום אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע שהם בעשרים וארבע
י"א אצבעות פחות חומש וזה שעור לבוס של ברכת המזון ושל קדוש והבדלה ואם היו בכלי מים כדי רביעית אף על פי
שלא נטל ידיו בכל יד ויד נטילה אבל אם לא היו בכלי שעור רביעית לא יצא ידיו נטילה : וצריך לנגב את ידיו ל
לאחר נטילה ואם לא נגבן כאלו לא נטל : ואם היה בא בדרך ואין לו מים ליטול ידיו לא יברך ידיו במפה או בבתי
אצבעותיו ויאכל אלא ימתין עד שיתבאר מים ויטול ידיו : על כן ראוי לאדם כשהוא בא בדרך שיהא מתנה על נטילת
סודית לסמוך עליה לסעודה אך שהוא משמר את ידיו שלא יגע בדבר המטמא את הידים : ואם התנה על נטילת סודית
לסמוך עליה לסעודה ואח"כ מצא מים בשעת סעודה ונאלץ ליטול את ידיו מ"ל ה' נטולן ואינו מברך על נטילת ידים שהרי
נטולן ואמר את ידיו : אבל אם לא שמר את ידיו אצ"ל שהתנה על נטילה של סודית חוזר בנטילה של עכשיו שהרי כיון ש
סממנו לא ידיו אי אפשר לאכול בלא נטילת ידים : וצריך ליטול אדם את ידיו מן הכלי או לשקוע ידיו בגדי או במים
במעין אבל לא בכלי לפי שהוא מטמא את המי ואוכן מטהרין ידי הטובל בהן אלא מטמאין אותם : וכן לא יתן אדם מ
מים לחביתו בחפניו : ומנה לברך קודם נטילה או בשעת נטילה : ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצו
במצותיו וצונו על נטילת ידים וצריך ליטול ידיו עד שיצול האצבעות : וצריך לקרוא את ידיו האצבעות למעלה מ
שלא יחזרו המים ויטמאו את הידים : ואם רצה לאכול סודית אינו צריך נטילת ידים : ואם נטולן לא יברך
דין ברכת המוציא
היה לשנוי לחם שלם ושתייתו מצוה לבצוע על השלם פת נקיה ופת קיבר מב
מברך על פת נקיה ואפילו שתייתו ואף על פי שפת קיבר שלמה וכן שתייתו של חטין ושלמין של שעורים מברך על הסת
השתייתו של חטין לפי שמתנה לברך על המוציא : וכשהוא בוצע בוצע משני הסת ממוקם שמתחיל להתבטל ולהעשות ל
לחם ובוטע בעין יפה ואפילו אורחים היושבין בסעודה בזמן שאין בעל הבית מוסב עמהם בוצעין לצדקו בעין
יפה ואין בעל הבית רשאי לבצוע לאורחים ולא לבני ולבני ביתו אלא אם כן הוא סועד עמהם ובזמן שבעל הבית סועד
עם אורחיו בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה והאורח מברך כדי שיברך את בעל הבית והבוצע בוצע בעצמה
אצבעותיו ממוס חבוב מצוה ואינו נראה כרעבנות וצרי שיברך תחלה ואחר כך יבצע ואם בוצע תחלה ואחר כך ברך
הרי זה ברכה לבטלה : וזו היא ברכת הלחם ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ ואחר שברך
אשר לשון עד שיבצע ואם שח בדברים שאינן מוצין הברכה חוזר ומברך אבל אם שח בעניני הברכה אין צריך לחזור
ולברך : וכל לחם האשוי בתנור או בעין תנור דהיינו אלפס יבש מברכין עליו המוציא וברכת המזון

דין ברכה היין

השותה מים או יין בסעודה מברך על כוס ראשון ועל כוס של ברכת המזון ואין השת שותרת את הא
האוכל ואינה שותרת את המעקה אבל אם היה שורה פת ביום או בין השת שותרתו : ומברכין על יין מבושל ועל יין מג
מעין ועל יין המעורב בהמים וברכס יין שהחמין כיון שאין אדם שותתו ומחמת חמיו אין מברכין עליו אלא שהכל וי
יין שמוצו במים כל יום שטעמו של יין קיים ומברכין עליו בורא פרי הגפן ואם באו לפניו כמה מיני יינות והוא מוסב א
אם אחרים אוכלין ושתיין עמו מברך על ראשון בורא פרי הגפן ועל שאר יינות מברך הטוב והמטיב ואם היה מוסב

ומתה יחיד אש' סתה כמה מיני וינות אינו מברך אלא על הראשון שאין הטוב והמטיב בפחות משנים ויש אומרים ש
 שאין מברכים הטוב והמטיב אלא על היין שלא סתה ממנו ל' ויש ובני אדם המותין יחד בסעודה כל אחד ואחד מברך
 לעצמו לפי שאין בית הכליגה פנוי אבל מי שביט בליעתו פנוי ומכין דעתו בברכת חברו וינא בו ועל כן נהגו לומר
 סברו רבותי בברכת היין כדי שיכנו לבם לשמוע הברכה וינא ידי חובתו וזו היא ברכת היין ברוך אתה ה' אלדינו מלך
 העולם בורא פרי תבן וברכת פנוי יין זו היא ברוך אתה ה' אלדינו מלך העולם הטוב והמטיב וברכת מים או שאר מ
 משקין זו היא ברוך אתה ה' שהכל נהיה בדברך דין כוס של ברכת המזון וכוס של ברכת המזון טעון הדחה מפני
 וטעם המבחין וממלאין אותו על כל גדותיו והמברך מקבלו בשתי ידיו ואוחז בימיו ואם היה אחר אוחז בימיו סמוך
 סמוך ממלא כל אדם ומטה לבד על כוס שלם ויין טעם מומנו בכוס או מים טעם וזהו לא יאבד בהן את היין אלא
 דאורי' לברכה ואם אין לו יין לבוס אחר לברכת המזון מוסף עליו יין או מים מעט שאין פגומין ומברך עליהן ברכת
 המזון ואם אין לו מה להוסיף עליו מברך ואינו מוסיף וברך המברך ליתן עיניו בכוס של ברכת המזון ולא יסית מזה
 מומנו שחא ישפך או ישול מידו וברך להצביה מעל השלחן טפה ושיעורו של כוס רביעית לבו אצבעיים על אצבעים ב
 ברום אצבע וחצי אצבע וחמש אצבע שהן בתבניתה יא' אצבעות סמות חומות

דין סדר זמון

שלשה שאכלנו כאחת חייבין לזמן ואין מומנין על הקטן עד שיהא בן שלשה עשר שנה והם אחד ויין מומנין על השנים
 ועל העבדים ואין אדם שלא אכל בסעודה מצטרף לזמן שלשה אלא אם כן אכל כזית דגן לכל השמות ודוקא לזמן ש
 שלשה אכל לזמן עשרה אפילו שבעה אכלו דגן ושלשה אכלו ירק או שתו כוס של יין ומצטרפין ודוקא שבעה אכל ששה ש
 שאכלו דגן ואומע אכלו ירק אין ומצטרפין ואותן שאכלו ירק ולא אכלו דגן אינן ראויין אלא להצטרף לזמן אכל לבד
 ברכת המזון אינו מברך להוציא אחרים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן ושנים שאכלו כאחת מנה לחלק בן בהצטיא
 בין בברכת המזון ובשתי מוסבין ואוכלין כאחת וקדמו השנים וצמחו סעודתן והיו הן צריכין לבדך והשלישי לא יצטר
 סעודתו היו זה עונה עומה ברכת המזון והם גומרים ברכת המזון והוא חוזר וצמח סעודתו ואחר כך מברך ברכת המזון
 לעצמו ומי שלא אכל אינו רשאי לבדך לאחרים שאכלו ואף על פי שאין בקוויץ לבדך ברכת המזון והם סדר ברכת המזון
 אם הם עשרה או יותר מעשרה המברך אומר נברך אלקינו שאכלנו ומשלו והמסובין עומין ברוך אלקינו שאכלנו משלו
 בטובו חיינו ואם הם פחות מעשרה עד שלשה המברך אומר נברך שאכלנו משלו והמסובין עומין ברוך שאכלנו
 משלו ובטובו חיינו ואם היה יחיד מברך לעצמו ומתחיל ואומר ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם הן את העולם וצמח
 בשבת פותח בברכה שלשית בנחמה ומסוי' בנחמה ואומר של שבת באמתע ובהרחק אור המזון הוא יתחילנו ויש שכל
 זבת וכוס של ברכת המזון אם סתה מומנו רביעית מברך לאחריו על הצנן ואם לאו מברך אחריו בורא נפשות רבות
 זו שאר ברכות שאינן בסעודה על כל שאר פירות האילן האוכל אותן כדרך אכילתן מברך עליהן ברוך
 אתה ה' אלקינו מלך העולם בורא פרי העץ והאוכל מן העלין וכן הקנקנות דבר שאין דרכו לאכל ואין דרך בני
 אדם לנטוען מתחילה לאוכלן לבד מברך עליהן שהכל ופירות האילן שאין דרכן בשליקה כגון אגוזים תאנים
 גבבים והדומה להם אם שלקן מברך עליהן שהכל וכן אגוז בדבש מברך עליו שהכל ופירות האילן שדרכן בשליקה כ
 נן ערמונים אם שלקן מברך עליהן בורא פרי העץ וכן בטנים שדרך בני אדם לשלקן על המזכת אם שלקן מברך
 ליהם בורא פרי העץ והמזה חלב של שקדים ומין של מנגוס ושל תותוס ושל שקמים מברך שהכל ופירות שדרכן לא
 אכל בין היין בין מבוסלין כגון חבוסים וכן קטונים ואגסים וכן פרי מברך עליהן בורא פרי העץ ובברכה של אחר
 דיהן יש חילוק כל פירות האילן שאינן מומנין מברך לאחריהם ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם בורא
 פירות רבות וחסרונן על כל שברא באי' מי העולמים ופירות האילן שהן מ' המומנין הכתובים בפסוק ארץ הטטה ושעורה
 נאפה וגפן ורימון ארץ זית שמן ודבש הן תמרים שנשתבחה בהן ארץ ישראל מברך לאחריהם ברכה אחת מעין ב' כסדר
 זה ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם על העץ ועל פרי העץ ועל תבואת המדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה ב
 דית ותורה חיים ומזון טריות והנחלת את אבותינו רחם האלקינו עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלם עירך ועל צ
 ון ומשכן כבודך ועל מלכות בית דוד משיחך ועל מכוך והיכלך ובנה ירושלם עיר קדשך במהרה בימינו והעלינו בת
 תכה ונאכל משריה ונשבע מטובה ונברך עליה בקדושה ובטהרה כי אל טוב ומטיב אתה ברוך אתה ה' על הארץ ועל
 יי העץ ויין האילן ונשתנה להשיבות משאך פירות נשתנית ברכתן ומברכין עליו ברכה בפני עצמה לפניו מקבצין ב

ביום ה' חלדנו מלך העולם ברא פרי הגפן ולאחריו מברכין אותה מעין שלם כסדר הכתוב לעיל רק שבמקום בו
 בורא פרי הגפן אומר פרי הגפן ויום חתומין בברכה אחת מעין שלם על הארץ ועל הפירות בין בברכת על הארץ בין
 בברכת על הגפן בין בברכת על הגפן ואין מברכין ברכה אחת מעין שלם אלא על אכילת כזית ושתייה רביעית פחותה
 מזכית ופחותה מרביעית מברכין לאחריהם בורא נפשות רבות אכל ברכה שלפניה אין ומשנין אותה ואפילו על
 פחותה מזכית ומרביעית מברכין אותה כהלכתה על הירקות והקטניות והזרעונים ופירות האדמה כגון קטניות
 ואבטימים ומלפפונים ועל כולן מברכין לפניהם בורא פרי האדמה ולאחריהם בורא נפשות רבות וכל הירקות שדרסן
 ליאכל מבטלין כגון כרוב ותרדיו והדומה להם אם שלקן מברכין עליהם בורא פרי האדמה וכן אם שותה המים מ
 טעלקן בהם ואם אכלן חיים מברך עליהם טעלקן ואם אכלן חיות מברך עליהם בורא פרי האדמה וקטניות אף על פי שדרסן להם טעלקן
 כשהוא אוכלן לחם מברך עליהם בורא פרי האדמה בין חיות בין מבטלים אכל יבשים על המבטלים
 מברך בורא פרי האדמה ועל החיות מברך טעלקן והכוסות את החטה מברך עליה בורא פרי האדמה ולאחריה בורא נפ
 שות רבות טעלקן הלכות ברכות היוצא לדרך ומתפלל תפלת הדרך
 יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותינו שתילכת לשלום ותציעדני לשלום ותצילני מקף כל חויב ואורב בדרך ותנני לחן
 ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי ותחזורני לביתי לשלום ותשמוע קול תפילתי בשועי אלקי ביום ה' אלהי ה שמוע
 תפלה וצריך להתפלל אותה מעומד אחר שהחזיק בדרך ועד כמה עד פרסה

תם ונשלם תחילה לאל עולם

עלינו לשבח לארץ הכל אשר נתן לנו כח ואומץ את ידינו לזכות את הרבים ולהשלים הספר המקדש הזה נתקבצו בו יום
 השניער הנמצא בו והדברים הטובים והתפלות תחינות ובקשות הטובות נעשו על ידי גדולי עמנו נקדש בו לבוראנו
 יתברך להיות מושגחים ומעוזי וחסדי לעת הצורך והיא ההבטחה הקדומה ועזרת אבותינו שלא שבה
 חוקם מלבד הדין והתקדים הרבים ושאר דברי חפץ הקדוש שנכתבו בו שאין ראוי
 לבית כשר מבני עמנו להיות זולתם עם היות כולל כל צרכי הבית
 וסודותיו צרכו וידיעתו מראש האנה ועד סופה ב
 כסדר נמרץ ואולם כל מה

שנעשה בו נעשה וכסדר על ידי יודעי ספר ומבני יודע ודיוק ואשר ידעו הסדר
 הנאות וראוי בשם הזה באופן היותר שלם שאפשר בכיוצא בו עם השגחה פרטית בכל צדדיו עד לא נעזב דבר מה
 מהראוי בו כפי ההנהגה אשר אף אולם נתוסף עליו קצת כדי להשלימו ביותר שלם שבפנים כפי ההנהגה כהלל הקדוש

המקדש ק

קהל קדוש הווייה והנפלים א

אליהם מבני עמנו ומה ראוי לכל אחד

מבני עמנו אף שלא יהיה מאנשי הקהל הזכר ומגטפלים אליהם ל	להצניח לידו ולהיות אצלו
ובביתו כלי נכבד ומקדש	כזה אשר הוא סולם מוצב
אצלה וראשו מונע השמים	לעלות בו ולשחר ולחנן ב
בוראנו יתברך להשיג ח	

צורך ולתת לו תורה נה

לדבריו חפץ אשר בו הכן

ואולם היתה התחלת בנין

בענין מוכרח בחדש תשרי
 סגת רמו' לאלף השמי והשלמותה פה קצאל מיומי בשני בשבת בעשר ס יום לחדש אלול סגת חמשת אלפים ומאתים ושסה
 וארבעים לבראית עולם דהיינו סגת תמימה בקירוב שגלגנו ועשינו בחוקת הירד בבנינו יתברך ויתקדש וישר ברו' היתה
 אשר עזרנו להציל ולהשלים על כל ברכה ותהילה אמן סלה

2743/5

